

CD-recensie

© Aart van der Wal, mei 2018

Hellendaal: Vioolsonate op. 1 nr. 3 - op. 2 nr. 4 & 5 - op. 4 nr. 3 & 4 - uit het Fitzwilliam Manuscript: nr. 7 & 10 - Hornpipe

Furor Musicus: Antoinette Lohmann (viool), María Sánchez Ramírez (cello), Jan Hollestelle (violone), Harjo Neutkens (luit), Tonia Strauch (tertsviool), Hinnerck Feddersen (hurdygurdy), Jörn Boysen (klavecimbel en orgel)

Globa GLO 5271 • 73' •

Opname: augustus 2017,
Bergkerk, Hilversum

De muziek van de Nederlandse componist Pieter Hellendaal (Rotterdam, 1721 – Cambridge, 1799) is in eigen land veel te weinig bekend. Alleen een of meerdere van zijn zes Concerti Grossi op. 3 sijn pelen nog wel eens door naar het concertpodium. Ze onstonden rond 1755 in Londen, en daarmee is misschien gelijk de vinger op de zere plek gelegd: Hellendaal moest het als beroepsmusicus niet van zijn vaderland hebben. Terwijl hij toch als muzikaal wonderkind was begonnen, als tienjarige trad hij al aan als organist van de Utrechtse

Nicolaïkerk.

Na zijn viool- en compositiestudies bij niemand minder dan de Italiaan Giuseppe Tartini keerde hij vol goede moed terug naar Nederland, in de stellige verwachting dat zijn inmiddels stevige muzikale bagage hem in staat zou stellen zich als beroepsmusicus hier te vestigen. Het pakte echter anders uit. Zijn vele pogingen om in Amsterdam en Leiden een concertpraktijk op te bouwen faalden jammerlijk. Hij heeft het lang geprobeerd, maar na acht jaar, die merendeels werden besteed aan het lesgeven, besloot hij Nederland alsnog de rug toe te keren om zijn geluk in Engeland te gaan beproeven. En zie daar, in achtereenvolgens Londen, King's Lynn en Cambridge lukte het hem wel, en goed zelfs, en niet alleen als componist en violist. In Cambridge begon hij zowel een heuse muziekuitgeverij als een in- en verkoopbedrijfje van muziekinstrumenten. Het commerciële succes lachte hem toe, en niet in de laatste plaats doordat hij zich in het Engelse muzikleven prima thuis voelde en een goed oog en oor had voor de daar heersende smaakopvattingen. Daarvan getuigen onder meer de vele 'glees', 'catches' en 'canons' die hij op papier zette en vervolgens bij zijn eigen muziekuitgeverij in druk liet verschijnen. Het was het gebruikelijke beeld: componeren en musiceren, Hellendaal en zijn tijdgenoten waren er uitermate bedreven in. Het was bovendien een ideaal scenario: muziek schrijven en uitgeven, lesgeven en dan ook nog organist van Peterhouse Chapel, allemaal activiteiten met Cambridge als middelpunt.

Pieter Hellendaal

Antoinette Lohmann (Amsterdam, 1969) heeft met het door haar in 2008 opgerichte Furor Musicus ongetwijfeld veel veldwerk moeten verrichten alvorens deze sonates plus de 'hornpipe' op cd te kunnen zetten. Met uitzondering van de Derde sonate op. 4 is zelfs sprake

van 'world premiere recordings', wat nog eens onderstreept hoe weinig aandacht er door de jaren heen aan de muziek van Hellendaal is geschonken. Dat Lohmann en haar ensemble deze 'ijstijd' hebben doorbroken is sowieso bijzonder lovenswaardig, maar dat er ook nog het hoogst denkbare kwaliteitslabel aan de uitvoering kan worden gehangen, grenst aan superlatieven. Maar net zo belangrijk: het is prachtige, virtuoos geschreven muziek die een Tartini – om slechts een naam te noemen – niet zou hebben misstaan. Het geheel krijgt nog eens extra cachet door de historische instrumenten (zo bespeelt Lohmann een viool van Egidius Snoeck van vóór 1700). Jammer alleen dat de Bergkerk in Hilversum evenwel geen ideale opnamelocatie blijkt te zijn, met een diffuus klankbeeld als gevolg van teveel galm, nog versterkt door niet goed definieerbare akoestische ruis, terwijl de windvoorziening van het orgeltje voortdurend goed hoorbaar aanstaat. Binnen het grote aantal uitstekende Globe-producties is het wat dit betreft duidelijk een uitzondering en valt het daarom des te meer op. Bovendien: deze cd werd geproduceerd door hetzelfde team dat verantwoordelijk was voor Phantasia Musica, waarover niets anders dan lof viel te melden ([klik hier](#) voor de recensie).

Dit is ontegenzeggelijk een cd voor 'kenners en liefhebbers', in een gelimiteerde oplage van 1000 stuks. De verhelderende en gedetailleerde toelichting in het cd-boekje werd - hoe kan het ook anders! - geschreven door Antoinette Lohmann. Mij werd het handgenummerde exemplaar nr. 582 toegezonden. Een voorrecht!

index

[Home](#) - [Actueel](#) - [Audio](#) - [Muziek](#) - [Video](#) - [Boeken](#) - [Links](#)